

Piekritība - Lietuva

SATURS

- 1 Vai man prasība ir jāceļ vispārējā tiesā vai specializētajā tiesā (piemēram, darba strīdu tiesā)?
- 2 Ja lieta ir piekritīga vispārējai tiesai (t.i. par lietu izskatīšanu atbild šādas tiesas), kā lai noskaidroju, konkrēti kurā tiesā man ir jāiesniedz prasības pieteikums?
 - 2.1 Vai pastāv atšķirība starp zemākām un augstākām vispārējām tiesām (piemēram, rajona tiesas kā zemākās tiesas un apgabala tiesas kā augstākās tiesas), un, ja, jā, tad kura ir kompetenta manā gadījumā?
 - 2.2 Teritoriālā piekritība (vai par manu lietu ir atbildīga A pilsētas vai B pilsētas tiesa?)
 - 2.2.1 Teritoriālās piekritības pamatnoteikums.
 - 2.2.2 Šī pamatnoteikuma izņēmumi.
 - 2.2.2.1 Kādos gadījumos varu izvēlēties starp tiesu pēc atbildētāja dzīvesvietas (atbilstoši pamatnoteikumiem) un citu tiesu?
 - 2.2.2.2 Kādos gadījumos man prasība ir jāceļ citā tiesā nevis pēc atbildētāja dzīves vietas (atbilstoši pamatnoteikumiem)?
 - 2.2.2.3 Vai tiesas procesa dalībnieki var vienoties par kompetento tiesu, kas citādi nebūtu kompetenta šajā procesā?
- 3 Ja kompetenta ir kāda speciāla tiesa, kā var noteikt, tieši pie kuras tiesas būtu jāvērsas?

1 Vai man prasība ir jāceļ vispārējā tiesā vai specializētajā tiesā (piemēram, darba strīdu tiesā)?

Ar Likuma par tiesām (*Lietuvos Respublikos teismų įstatymas*) 12. pantu ir noteikta vienota tiesu sistēma, kas ietver vispārējās jurisdikcijas tiesas un specializētās jurisdikcijas tiesas.

Vispārējās jurisdikcijas tiesas (pirmās instances tiesas — gan rajona, gan apgabaltiesas) izskata visas civillietas, kas saistītas ar strīdiem par civiltiesībām, ģimenes, darba tiesībām, intelektuālo īpašumu, bankrotu, pārstrukturēšanu vai citām privātām attiecībām vai izriet no šādām attiecībām; šādas tiesas arī izskata lietas ārkārtas tiesvedībā un lemj par prasībām, kas attiecas uz ārvalstu tiesu un šķīrējtiesu spriedumu atzīšanu un izpildi Lietuvas Republikā (*Civilprocesa kodeksa (Civilinio proceso kodeksas) 22. pants*).

Specializētās tiesas, t. i., administratīvās tiesas (reģionālās un administratīvās tiesas) izskata administratīvās lietas, kas izriet no administratīva rakstura tiesiskām attiecībām.

2 Ja lieta ir piekritīga vispārējai tiesai (t.i. par lietu izskatīšanu atbild šādas tiesas), kā lai noskaidroju, konkrēti kurā tiesā man ir jāiesniedz prasības pieteikums?

Prasītājs var celt prasību tiesā pēc savas izvēles, ievērojot šādus nosacījumus:

- prasību pret atbildētāju, kura dzīvesvieta nav zināma, var celt atbilstoši atbildētāja īpašuma atrašanās vietai vai pēdējai zināmajai atbildētāja dzīvesvietai;

- prasību pret atbildētāju, kura dzīvesvieta nav Lietuvas Republikā, var celt atbilstoši atbildētāja īpašuma atrašanās vietai vai pēdējai zināmajai atbildētāja dzīvesvietai Lietuvas Republikā;
- prasību par uzturlīdzekļu piešķiršanu un paternitātes noteikšanu var celt atbilstoši prasītāja dzīvesvietai;
- prasību par personas veselībai nodarīta kaitējuma atlīdzināšanu, tostarp prasību par atlīdzību nāves gadījumā, var celt atbilstoši prasītāja dzīvesvietai vai vietai, kur nodarīts kaitējums;
- prasību par personas īpašuma bojājumiem var celt atbilstoši prasītāja dzīvesvietai (juridiskajai adresei) vai vietai, kur izdarīts bojājums;
- prasību par zaudējumiem, kas izriet no nelikumīga notiesājoša sprieduma, aizgādības pasākumu nelikumīgas piemērošanas, nelikumīgas brīvības atņemšanas, procesuālu ierobežošanas līdzekļu nelikumīgas piemērošanas vai nelikumīga administratīva soda (apcietināšanas), tostarp par zaudējumiem, kas izriet no tiesneša vai tiesas nelikumīgām darbībām civillietas izskatīšanas laikā, var celt atbilstoši prasītāja dzīvesvietai;
- prasību par vienošanos/līgumu, kurā noteikta tā izpildes vieta, var celt arī atbilstoši vienošanās dokumentā/līgumā noteiktajai izpildes vietai;
- prasību par darbošanos aizbildņa, turētājbankas vai īpašuma pārvaldītāja statusā var celt arī atbilstoši aizbildņa, turētājbankas vai īpašuma pārvaldītāja dzīvesvietai (juridiskajai adresei);
- prasību par patērētāja līgumiem var celt arī atbilstoši patērētāja dzīvesvietai;
- prasību par juridiskas personas filiāles darbībām var celt arī atbilstoši filiāles juridiskajai adresei;
- prasību par zaudējumiem, kas izriet no kuģu sadursmes, un par kompensācijas piedziņu saistībā ar palīdzības un glābšanas pasākumiem jūrā, tostarp visos citos gadījumos, kad no tiesiskajām attiecībām izriet strīds saistībā ar kuģniecību, var celt arī atbilstoši atbildētāja kuģa atrašanās vietai vai reģistrācijas ostai.

2.1 Vai pastāv atšķirība starp zemākām un augstākām vispārējām tiesām (piemēram, rajona tiesas kā zemākās tiesas un apgabala tiesas kā augstākās tiesas), un, ja, jā, tad kura ir kompetenta manā gadījumā?

Civillietas izskata rajona tiesas un apgabaltiesas kā pirmās instances tiesas (Civilprocesa kodeksa 25. pants).

Saskaņā ar kodeksā ietvertu vispārējo noteikumu visas civillietas izskata rajona tiesas. Attiecībā uz vispārējo noteikumu pastāv arī izņēmums, kas nosaka, ka konkrētas lietas ir apgabaltiesu jurisdikcijā vai Viļņas apgabaltiesas ekskluzīvā jurisdikcijā.

Tas ir atkarīgs no apstrīdētās prasības summas, proti, civillietas, kurās prasības summa pārsniedz LTL 150 000, izņemot lietas, kas saistītas ar ģimenes un darba attiecībām, un lietas, kas saistītas ar kompensāciju par morālu kaitējumu, izskata apgabaltiesas.

Jurisdikcija ir atkarīga arī no citiem faktoriem papildus apstrīdētajai prasībai.

Apgabaltiesas kā pirmās instances tiesas izskata arī šādas civillietas:

lietas, kas attiecas uz tiesiskām attiecībām, kuras nav saistītas ar īpašuma autortiesībām;

lietas, kas attiecas uz tiesiskām attiecībām civilā publiskā iepirkumā;

lietas, kas attiecas uz bankrotu vai pārstrukturēšanu, izņemot lietas saistībā ar fizisku personu bankrotu;

lietas, kurās viena no pusēm ir cita valsts;

lietas, kuru pamatā ir prasības par akciju (kapitāla daļu, līdzdalības procentu) piespiedu pārdošanu;

lietas, kuru pamatā ir prasības par juridiskas personas darbību izmeklēšanu;

lietas, kas attiecas uz kompensāciju par materiāliem zaudējumiem un morālu kaitējumu, kurš izriet no iegūtu pacientu tiesību pārkāpuma;

9) citas civillietas, kas saskaņā ar īpašiem tiesību aktiem jāizskata apgabaltiesām kā pirmās instances tiesām.

Viļņas apgabaltiesai ir ekskluzīva jurisdikcija kā pirmās instances tiesai šādās civillietās:

lietas, kas attiecas uz strīdiem, kā minēts Likumā par patentiem (*Lietuvos Respublikos patentų įstatymas*);

lietas, kas attiecas uz strīdiem, kā minēts Likumā par preču zīmēm (*Lietuvos Respublikos prekių ženklų įstatymas*);

lietas, kas attiecas uz Lietuvas Republikā dzīvojoša Lietuvas pilsoņa adopciju, kurai piesakās citu valstu piederīgie;

citas civillietas, kas saskaņā ar īpašiem tiesību aktiem ir Viļņas apgabaltiesas kā pirmās instances tiesas ekskluzīvā jurisdikcijā.

2.2 Teritoriālā piekrišana (vai par manu lietu ir atbildīga A pilsētas vai B pilsētas tiesa?)

2.2.1 Teritoriālās piekrišanas pamatnoteikums.

Prasību tiesā ceļ atbilstoši atbildētāja dzīvesvietai. Prasību pret juridisku personu ceļ atbilstoši juridiskās personas juridiskajai adresei, kas norādīta Juridisko personu reģistrā. Ja atbildētājs ir valsts vai pašvaldība, prasību ceļ atbilstoši valsti vai pašvaldību pārstāvošās iestādes mītnes vietai.

2.2.2 Šī pamatnoteikuma izņēmumi.

Prasītājs ir tiesīgs izvēlēties starp vairākām tiesām, kurām ir jurisdikcija attiecībā uz konkrēto lietu.

Puses var arī vienoties par to, kurā tiesā ir jāceļ prasība. Civilprocesa kodeksa 32. pantā ir noteikts, ka puses pēc abpusējas vienošanās var mainīt to lietas teritoriālo jurisdikciju, tomēr tiesas kompetenci, kas noteikta, pamatojoties uz tiesas ekskluzīvo jurisdikciju lietas izskatīšanai vai uz lietas priekšmetu, nevar mainīt pēc pušu vienošanās.

2.2.2.1 Kādos gadījumos varu izvēlēties starp tiesu pēc atbildētāja dzīvesvietas (atbilstoši pamatnoteikumiem) un citu tiesu?

Kā noteikts Civilprocesa kodeksa 30. pantā, prasītājs var izvēlēties, kura tiesa ir kompetenta, šādos gadījumos:

prasību pret atbildētāju, kura dzīvesvieta nav zināma, var celt atbilstoši viņa īpašuma atrašanās vietai vai pēdējai zināmajai viņa dzīvesvietai;

prasību pret atbildētāju, kura dzīvesvieta nav Lietuvas Republikā, var celt atbilstoši viņa īpašuma atrašanās vietai vai pēdējai zināmajai viņa dzīvesvietai Lietuvas Republikā;

prasību par juridiskas personas filiāles darbībām var celt arī atbilstoši filiāles juridiskajai adresei;

prasību par uzturlīdzekļu piešķiršanu vai paternitātes noteikšanu var celt arī atbilstoši prasītāja dzīvesvietai;

prasību par personas veselībai nodarīta kaitējuma atlīdzināšanu, tostarp prasību par atlīdzību nāves gadījumā, var celt atbilstoši prasītāja dzīvesvietai vai vietai, kur nodarīts kaitējums;

prasību attiecībā uz kompensāciju par personas īpašuma bojājumiem var celt atbilstoši prasītāja dzīvesvietai (juridiskajai adresei) vai vietai, kur izdarīts bojājums;

prasību par zaudējumiem, kas izriet no nelikumīga notiesājoša sprieduma, aizgādības pasākumu nelikumīgas piemērošanas, nelikumīgas brīvības atņemšanas, procesuālu ierobežošanas līdzekļu nelikumīgas piemērošanas vai nelikumīga administratīva soda (apcietināšanas), tostarp par zaudējumiem, kas izriet no tiesneša vai tiesas nelikumīgām darbībām civillietas izskatīšanas laikā, var celt atbilstoši prasītāja dzīvesvietai;

prasību attiecībā uz kompensāciju par zaudējumiem, kas izriet no kuģu sadursmes, un par kompensācijas piedziņu saistībā ar palīdzības un glābšanas pasākumiem jūrā, tostarp visos citos gadījumos, kad no tiesiskajām attiecībām izriet strīds saistībā ar kuģniecību, var celt atbilstoši atbildētāja kuģa atrašanās vietai vai reģistrācijas ostai;

prasību par vienošanos/līgumu, kurā noteikta tā izpildes vieta, var celt arī atbilstoši vienošanās/līguma izpildes vietai;

prasību par darbošanos aizbildņa, turētājbankas vai īpašuma pārvaldītāja statusā var celt arī atbilstoši aizbildņa, turētājbankas vai īpašuma pārvaldītāja dzīvesvietai (juridiskajai adresei);

prasību par patērētāja līgumiem var celt arī atbilstoši patērētāja dzīvesvietai;

turklāt prasību pret vairākiem atbildētājiem, kuri dzīvo vai atrodas dažādās vietās, var celt atbilstoši viena atbildētāja dzīvesvietai vai juridiskajai adresei pēc prasītāja izvēles (Civilprocesa kodeksa 33. panta 1. punkts).

Prasību par vienošanos/līgumu, kurā norādīta tā izpildes vieta, pēc prasītāja izvēles var celt atbilstoši atbildētāja dzīvesvietai vai juridiskajai adresei vai atbilstoši vienošanās/līguma izpildes vietai. Prasību par patērētāju līgumiem var celt atbilstoši atbildētāja vai patērētāja dzīvesvietai vai juridiskajai adresei.

Prasību par uzturlīdzekļu piešķiršanu pēc prasītāja izvēles var celt atbilstoši atbildētāja vai prasītāja dzīvesvietai vai juridiskajai adresei.

Civilprasību par zaudējumu atlīdzināšanu krimināllietā var ierosināt iztiesāšanai saskaņā ar Civilprocesa kodeksa noteikumiem par jurisdikciju, ja attiecīgā prasība nav celta vai iztiesāta krimināllietas ietvaros.

2.2.2.2 Kādos gadījumos man prasība ir jāceļ citā tiesā nevis pēc atbildētāja dzīves vietas (atbilstoši pamatnoteikumiem)?

Civilprocesa kodeksa 31. panta 1. un 2. punktā ir noteikti šādi izņēmumi attiecībā uz vispārējo noteikumu par teritoriālo jurisdikciju, kuri ir saistoši prasītājam, kas uzsāk tiesvedību:

prasības par lietu tiesībām uz nekustamo īpašumu, nekustamā īpašuma izmantošanu, izņemot prasības par laulāto mantisko attiecību izbeigšanu laulības šķiršanas lietās, un prasības par nekustamā īpašuma konfiskācijas atcelšanu ir īpašuma vai lielākās tā daļas atrašanās vietas tiesas kompetencē;

kreditoru prasības par mantojumu, kas celtas, pirms mantinieki ir pieņēmuši mantojumu, ir mantojuma vai lielākās tā daļas atrašanās vietas tiesas kompetencē.

Jānorāda arī, ka saskaņā ar Lietuvas Republikas Civilprocesa kodeksa 33. panta 2.–4. punktu:

pretprasība — neatkarīgi no tās jurisdikcijas — jāceļ tiesā, kurā celta sākotnējā prasība. Ja prasības summa ir palielināta, tiek mainīts tās priekšmets, vai ja, ceļot pretprasību, tiek mainīta tiesa, kas kompetenta izskatīt lietu pēc būtības, tad tiesai, kurā celta sākotnējā prasība, ir jāizlemj par visiem ar prasību (pretprasību) saistītajiem jautājumiem un jāizskata visa lieta kopumā pēc būtības.

Ja kāda no prasītāja prasībām ir jāceļ saskaņā ar ekskluzīvās jurisdikcijas noteikumiem, tad visa prasība kopumā ir jāceļ saskaņā ar minētajiem noteikumiem.

Ja kāda no prasītāja prasībām ir apgabaltiesas jurisdikcijā, tad visa prasība kopumā ir jāizskata apgabaltiesai.

2.2.2.3 Vai tiesas procesa dalībnieki var vienoties par kompetento tiesu, kas citādi nebūtu kompetenta šajā procesā?

Puses var mainīt lietas teritoriālo jurisdikciju, noslēdzot rakstisku savstarpēju vienošanos. Tomēr puses nevar pēc vienošanās mainīt tiesas kompetenci, kas noteikta, pamatojoties uz tiesas ekskluzīvo jurisdikciju lietas izskatīšanai vai uz lietas priekšmetu (Civilprocesa kodeksa 32. pants).

Izņēmuma kārtā jurisdikcija lietas izskatīšanai var būt pamatota ar atbildētāja piedalīšanos.

Tiesa var nodot lietu citai tiesai, ja atbildētājs, kura dzīvesvieta nav bijusi zināma, lūdz nodot lietu viņa dzīvesvietas tiesai (Civilprocesa kodeksa 34. panta 2. punkta 2. apakšpunkts).

3 Ja kompetenta ir kāda speciāla tiesa, kā var noteikt, tieši pie kuras tiesas būtu jāvērsas?

Specializētās administratīvās tiesas, kas darbojas Lietuvā, neizskata civillietas, komercietas vai ar ģimeni saistītas lietas. Tās izskata lietas, kas izriet no administratīva rakstura tiesiskām attiecībām.

Šīs lapas versiju savā valodā uztur attiecīgais Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkla kontaktpunkts. Tulkojumu veic Eiropas Komisijas dienestā. Varbūtējās izmaiņas, ko oriģinālā ieviesušas kompetentās valsts iestādes, iespējams, nav atspoguļotas tulkojumos. Ne Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkls, ne Eiropas Komisija neuzņemas nekādu atbildību par šajā dokumentā ietverto vai minēto informāciju vai datiem. Lūdzam skatīt juridisko paziņojumu, lai iepazītos ar autortiesību noteikumiem, ko piemēro dalībvalstī, kas ir atbildīga par šo lapu.

Lapa atjaunināta: 24/08/2018